

2
20. 6. 1869

Kralj Vondra XXVI.,

ali

žalosten konec vesele pojedine,

ali

strašna osveta.

Velika romantično-heroično-tragična opera v 3 aktih.

Česki zložil J. Illner,

poslovenil

J. Ilonovič.

Kritiki! Vzdignite vojsko črnilno na tenkem rešetku,
Jetrnic tečni okus plačal obilni bo trud!

V Ljubljani.

Tisk in zaloga Rozalije Eger.

1869.

O s e b e :

Vondra XXVI., kralj vseh Tarekanov, mož nenavadne važnosti, znamenit gojitelj vseh kunsti in umetnosti, poseben prijatelj gospodarskih zadev, in specie pitanja prascev; zaradi tega postal je ud mnogih društev, ne le v svoji lastni deželi in na vsem Slovenskem, temveč tudi na Turskem, v Ameriki in celo za morjem.

Cimfrlina, njegova ljubeznjiva in precartana princezna po rajni kraljici, ljubi posebno zale mladeniče in košček dobre „jungfernpatee“, kar se ji slabo izplača.

Eldorado, žlahtnič na kraljevem dvoru, 25 let star, je grozno zaljubljen in poje tenor kakor kanalček; tudi on je velik prijatelj „jungfernpatee“ in jetrnih klobas.

Hassan, generalinspektor kraljevskih prascev, mož pregrozen, misli vedno le na maščitev in prisega to s tako globokim basom, da včasih ne more več nazaj v višavo. Zaslužil bi, da ga hudiči živega raztrgajo.

Pakan, prvi dvorni klavec, ud mnogih učenih društev, prodaja funt mesa za krajcar dražje nego drugi, za to pa pri vagi pomaga s palcem.

Knez Arnošt Sebastian Krišpin Čavalari de los Parados, kraljev poverjenik, mož krasen in nad miro gracijezan, skoz in skoz dvorjanin, na kratko „jeber Zeff ein Fürst“.

Helebardir.

Zbor: 1. Vojvoda Jakob Antonin **Zamazalski**, — 2. Kurfiršt Pankrac **Tatrmanski**, — 3. grof Scrapion Damasus **Banda**, — 4. marquis Koloman Etienne **St. Ventrebleu**, — 5. lord Žerž Viljem **Hosthinghsan**, — 6. grof Severin Balzamin Viktorin Saturin **Bačkorović**, — 7. baron Alfons Kristjan **Kolafoti**, — 8. vitez Bruno **Šobović** iz Požeruhovega.

Razun teh še mnogo družih plemenitašev, kateri pa zaradi velike daljave niso mogli priti; sluge, en regiment kraljevske garde, ljudstvo, publikum in narod, katerih se pa vseh ne vidi, ker zanje ni prostora v kraljevskih dvoranah.

O p a z k a :

Kralj Vondra	bariton.
Cimfrlina	sopran,
(ali pa tudi lahko poje to nalogo tenor-fistula.)	
Eldorado	tenor.
Hassan	bas.
Pakan	bariton.
Knez Čavalari	bariton.

Popolna tiskana partitura za glasovir, z izvirnim českim tekstom in podpisano slovensko prestavo, dobi se lahko po odбору pevskega zbora ljubljanske čitalnice za 3 gld. 80 kr. a. v.

Popravek :

Na 3. strani v zadnji vrsti od spodaj vrinila se je tiskarska pomota, namestu „v kraljevskih dvorinah“ bere naj se: „v dvorani ljubljanske čitalnice“.

I. Akt.

(Kralj sedi na tronu, Cimfrlina zraven njega, vsi drugi, razun Pakana stoje okoli trona.)

1. Zbor.

Slava, slava, bodimo veseli,
Prase bode v eni uri mrtvo,
Slava, slava, bodimo veseli,
Prase bode v eni uri tu.
Kmalu bodo dnevi mu potekli,
Prasca bodo 'z hleva vun izlekli,
Slava, slava, bodimo veseli,
Prase bode v kratkem času tu.

(Kralj vstane, pa obstoji na tronu.)

Vondra: Dobro došli mili gostje! Me veseli, da ste prišli, pozvani na koline! Nebodete to obžalovali, ker vam naznanjam zdajle, da to nije prase kakor drugo, timveč da je roba fina. (Stopi naprej.)

Arija.

Vondra: Pitano je z želodi,
In najboljšim futrom,
Salo njega meri se
Z najčvrstejšim putrom;
Šunken, oh! in jetn'ce
Bodo delikatne,
In zato gotovo je
Danes dan radosti.

Zbor.

Slava, slava, itd. (kakor poprej.)

Cimfrlina: Pozdrav vam mili gostje!

Arija.

Pozdrav vam, dragi principi, knezi, baroni,
Dobro nam došli, biseri kroni.
Jaz vas častim in radost vam glasim.

2. Zbor.

Slava Vondri modremu,
Kralju naš'mu slavnemu,
Cimfrlina naj živi,
Vsak od nas ji to želi.
Mi smo vsi ga počastili
Kralja Vondro vel'cega,
Mojster Pakan klal bo tukaj
Danes prasca tolstega.
Slane se nam že cedijo,
Prazen je želodec naš,
Usta se nam tud sušijo,
Radi pili b' ga en glaž.

Cimfrlina: Prosim, papá, al' že dvorni klavec ve, da bomo danes klali?

Hassan: O grom ne ve! Jaz sem pozabil, da kralj mi je ukazal, poslat ausknehta k njemu!

Vondra: Ti zjalo, osel, tepec! Zgrabite hitro ga!
(Vsi planejo na Hassana.) Ali ne, pustite ga, jaz ga odpodim! Hodi, hodi, odkjer si prišel, ker tvoj zločin ta grozen je zares!

3. Zbor.

Hodi, hodi, odkjer si prišel,
Ker tvoj zločin ta je grozen res;
Si izpuščen, idi k spaku,
Mi ti damo še po fraku.

Arija.

Hassan: Ha grom in strela, le počak'te,
Maščujem se, le počak'te,
Maščevanje, grom in peklo!
(Vsi potegnajo meče iz nožnic.)

Finale.

4. Zbor: Hajd odidi in odlazi,
Dalje kralja več ne draži,
In če koj se ne pobereš,
Jo po grbi še dobiš.

Hassan: Jaz že grem in odhajam,
Ali to prisezam vam,
Da bo maščevanje grozno!

Zbor: Hajd odidi in odlazi itd.

(Vsi silijo na Hassana, kateri se pevaje brani in počasi omika.)

(Zagrinjalo pade.)

II. Akt.

Pakan (nastopi sam): Jaz sem mojster Pakan, prvi dvorni klavec, imam klati zopet danes pri kralji prasca, ali bo imel mnogo špeha, vidim, ko bo iz meha.

Arija.

Kak krasno opravilo moje je!
Kak srečno je življenje moje!
Zjutraj vstanem, idem ven,
Kjer praseta, vole imam —
Ojstre nože hitro sem,
Volu rano v srce dam!
Jetrnice delam čvrste,
Devljem vanje kar si bod',
Saj vi vsi jih radi jeste
In za to sem vel'k gospod.

(Med tem so nastopili vsi razun Hassana, brez da bi jih bil Pakan zapazil.)

5. Zbor.

Slava, slava Pakanu, kviško bratje juh!

Urá, urá, naj živi mesarski mojster naš.

Vondra: Aj gospod Pakan, dobro da ste že tu.

Cimfrlina: Sino vas že čakali, ko nevesta ženina.

Vondra: Vi pa gospod knez premili, bote semkaj pristopili, in nam prasca pripeljali, da ga bomo tu zaklali. Vidijo naj slavni gosti, da bo 'z njega jetrnic dosti!

Pakan: Že grem!

Vondra: Mi pa med tem zapójemo tercet, dozdej nobe-
nega ni bilo, in brez terceta bi to bila škanda-
lozna opera! Pojd' sem k meni Cimfrlina, Eldo-
rado! (Se obrne proti drugim.) Vi jezike za zobmi
držite!

Tercet.

<i>Vondra</i> :	{	V tercet zdaj glase zlimo,
<i>Cimfrlina</i> :		Vsak naj poje svojo štimo,
<i>Eldorado</i> :		Ker opera brez treeta,
		Je kot ženska brez kofeta!
		Peti dobro znamo,
		Bas, tenor, sopran imamo.

(Eden gostov zašepeta kralju nekaj na uho.)

Gredó, ga že nesó.

(Pakan in knez vstopita ter neseta prasca, ktereга vsi v slavnem
provalu spremljajo; odpredaj helebardir. Prasca postavijo potem
na tla, vsi se vstopijo okoli njega. Knez Čavalari briše si pot iz
čela in šnofa.)

Pakan: Kar sem živ, ga še ni bilo prasca tako straš-
nega v naši zemlji svinoplodni; to gotovo sijajni
je dokaz zaslug kralja Vondre, da izreja vsake
sorte prasce!

(Vzamó zopet prasca, ter gredó enkrat na okoli, pa ga zopet
postavijo na tla itd.)

Pakan: Zato mislim, da bi to bila dolžna priljudnost,
ko bi vsi tu skupaj zbrani, zdaj zapeli zbor slav-

nostni temu veleprasetu, kteremu jaz glasno kličem
Slava!

8. Zbor.

Da resnično, to je pravo, prasec ta je strašen,
Kajti vaga prav gotovo blizo deset centov;
Zato slava temu prasecu, pa tud' Vondri kralji,
Če kdo tega ver'vat neče, bomo ga nažgali.

Vondra: Pakan začni, lej tamle imaš sekiro, če ne te
dam obesit, na mojo viro. (Pakan zgrabi sekiro.)

Eldorado (ga prime za roko): Dovolí kralj, Eldoradu, da
zapoje temu le prasetu, pred ko Pakan ga ubije, na-
ločenije adije! (Kralj mu pomigne, da dovoli.)

Arija.

Otroško tvoje spanje,
In mladosti sanje,
O prase zginejo
Hitro minejo!

Svet od trihin vpije,
Da to mogoče nije,
O prasec mileni —
Zdaj dokaži ti.

O ti živinče tolsto
Oj ne joči gesto,
Če življenje mlado
Smrt končala bo!

Saj bodeš darovanu
Kralju velikanu,
Čast te v smrti čaka,
Slavo smrt ti da.

Ko kralja pir oslavljaš,
Rodu čast ponavljaš:
Da žmahna je svinina
Na svet' edina!

(Vsi stoje zamišljeni — Cimfrlina si utira solze.)

Vendra (ginjen): Pakan — začni!

Arija.

Pakan: Že začenam!

7. Zbor.

Že začena!

Pakan: Činš, žuci, drci — vsekaj!

(Mahne prasca po glavi; Cimfrlina omedli, Eldorado jo vjame v naročje; Pakan kolje prasca, vse je živahno, nekteri pomagajo Pakanu itd.)

8. Zbor.

Slava, slava, bodimo veseli,
Prase je že do frmenta mrtvo,
Slava, slava, bodimo veseli,
Prase je že fiči-fači-fuč!
Mojster Pakan ga po glav' je vsekaj,
Z enim žlakom č'pino mu razsekal;
Slava, slava, bodimo veseli,
Prase je že fiči-fači-fuč!

(Pakan in knez vzameta prasca na rame, eden vzame sekuro, drugi meso i kri itd. Vsi odidó mimo Cimfrline in Eldoradota; Cimfrlina je še vedno v omedlevcah.)

Eldorado: O Cimfrlina kvišku, zdaj bode kmalu konec družega akta!

Cimfrlina: No, kaj je potem! Ah, kje sem? (Se zavé.)

Eldorado. Ravno tu-le, v naročji mi!

Duet.

Eldorado: Jaz bi zdajle tebi nekaj rekel, ali kakor knedel v grlu nekaj imam.

Cimfrlina: Jaz bi tudi tebi nekaj rekla, le da bi se pri tem ne spekla.

Eldorado: Vedi tedaj, Cimfrlina, da jaz le tebe grozovitno ljubim.

Cimfrlina: To jaz tudi, o Eldorado, jaz tebi, da tebi zdaj obljubim.

Eldorado: Ah Cimfrlina, ah ti si moja, jaz pa tvoj!

Cimfrlina: Eldorado, ah, jaz sem tvoja, ti pa moj!

Oba: { Kak' je grozna tvoja sila,
Ljubav ti življenija si žila!
Srce v blagem čutu stoka,
Kakor žakelj prenapolnen poka.

Eldorado: O, ah! Cimfrlina, jaz tebe ljubim!

Cimfrlina: O, ah! Eldorado jaz tebe ljubim!

Cimfrlina: Da! Ti si moj, jaz pa tvoja!

Eldorado: Da! Jaz sem tvoj, ti pa moja!

(Se objameta.)

(Zagrinjalo pade.)

(Čez malo časa je slišati med 2. in 3. aktom sekati jetrnice.)

III. Akt.

(Na odru je pogrnjena velika miza; videti so tudi jetrnice.)

Arija.

Hassan: Grom in peklo, maščitev se mi speši!

Jaz sem namreč vsega prasca, ko je že raz-
paran bil,

Čez in čez zastrupil, in ga z vitriolem še polil.

Poginejo naj gostje, kralj prvi mora smrt storiti!

Urá, urá, sladka maščitev!

Aj glej, Cimfrlina, tam le za kuliso,

Ona ne sme umreti, ker njo ljubim! (Odide.)

(Sliši se fanfara; nastopi helebardir in ostane pri vratih. Kralj nastopi, za njim Eldorado, ki se postavi za mizo. Helebardir naznanja glasno imena prihajajočih; vsak se prikloni kralju, kateri mu pokaže sedež. Stojé pojó.)

9. Zbor.

Zdaj pa bratje, jejmo, pimo, dobro ž'vimo,

Vendar pa preveč se ne napimo!

Jetrn'ce budi jo blagi čut človeka,

Zato, bratje, si voščimo mnogo teka.

Vondra: Jejte, dobro ž'vite, vino pite,
Krasne pesmi zapojite,
Le se ne opite! Pesmi pevajte,
Naj začne, komur se peti ljubi.

Zbor.

Zdaj pa bratje itd. (kakor poprej).
(Vsi sedejo za mizo ter jedó in pijó.)

Arija.

Vondra (vstane, vsi prestanejo jesti in piti):

Davno, dragi gostje vsi, najmilejši principi vi,
Davno vas nisem videl, že sem za vas skrb imel,
Ali zdajle vidim, da ste zdravi kakor ribe vsi.
(K Pakanu.) Vi pa gospod Pakan, ste danes se
„auscajhнали“,

(Vsi pritrdijo, Pakan vstane.)

Za to sprejmite ta križek, od danes ste Excelenc,
(Obesi mu raz sebe red okoli vratu, vsi se začudijo: Ah!)

Da, vi ste tajni svétnik! Ali glej!

Vi nič ne jeste, aj, aj, aj, vi ne pijete!

Ali vam morda ne diši?

O le jejte, pite, kar le morete!

Duet.

Eldorado i Pakan (vstaneta s kozarci v rokah):

Zdaj zapojiva pesem v F dur!

Eldorado: Zbite le čepe vun iz sodú, Ramtada, ram-
tada, ramtodu!

Pakan: Nalijte vina v skleníco, da poprej pridemo
v hico!

Oba: Ra sa sa sa !

10. Zbor.

Ra sa sa sa !

Eldorado: Da poprej pridemo v hico,
Pimo še eno skleníco.

Oba: Ra sa sa sa !

11. Zbor.

Eldorado i Pakan: { Bravo, izvrstno, bravo!
 { Prosim, o prosim!

Vondra. Baš sprejel sem telegram, gospod knez, berite ga.

(Helebardir izroči kralju telegram, kateri ga pogleda in knezu izroči, ki ga razpečati. Vsi so zelo radovedni.)

Knez Cavalari: (stojé bere).

Dem König Vondra sechs und zwanzigsten,
 In Schwemmezucht und Fütterung dem Hochberühmtesten,

Rufen seine Völker Slava, Vivat, lebe hoch!

Achtungsboll, der Bürgermeister Andreas Mudroch.

12. Zbor.

Naj živi Vondra šest in dvajseti,

Z vsimi svojimi pitanimi velepraseti,

Zakličimo glasno: Slava, vivat Vondra kralj!

Nikdar naj se ne zgodi pri njem noben škandal.

Vondra: Zdaj jaz zapojem pesem, katero sem peval, ko za kraljico rajno sem hodeval, ktere tekst sem tudi sam jaz zložil!

(Vsi se začudijo in razveselé.)

Arija.

O srček, kaj jočeš, kaj pa te boli?

Povej le, saj Vondra, tvoj šamster veli!

Povej, kdo napravil ti kako je silo?

Ti žalil sreč, al' si jedla preobilo?

Nerečes li, kaj se ti v mozku vrti,

Še jutri se Vondra, tvoj šamster, vsmrti.

Predraga, kaj tožiš, kje pa te boli?

So li krinolino ti snedli moli?

Si lupila čibulo, al' strgala hren?

Govori, moj srček, z resnico le ven!

Nerečes li itd.

13. Zbor.

Zbor: | Bravo, izvrstno, bravo!

Vondra: | To verujem, to verujem!

Hassan (se prikaže): Bravo! Le počak'te, jaz vam dam
bravo! Bravo peklensko!

Vondra: Preč, hudobnež, mi spred oči!

Hassan: Oj gospod kralj moj, ura maščitve je tu: koj
slišite novico, strašno kakor smrt! Za mali četrť
ure bodete vsi že mrtvi! Ker čujte me: V vašega
prasea nasipal sem strupa!

(Vsi se prestrašijo in zakličejo: Ha! Začnó umirati, nekteri se
zgrudijo na tla, drugi v stole, eden izpusti od strahu sklenico iz
rok; helebardir ki je stal pri vratih in jedel kos jetrnice, katero
mu je nekdo dal, tudi umré.)

Hassan: Kje je Cimfrlina?

Vondra: Jaz ne vem! (Umré.)

Hassan (bega po odru sem terti in kliče): Moram jo ohrana-
niti! Cimfrlina, Cimfrlina!

Cimfrlina (se prikaže): Kaj pa čes od mene, satan ti?

Duet.

Hassan: Za Boga te prosim, poslušaj dobro, kar ti zdaj
povem! Ne jej tega jela, ker celo prase je skoz in
skoz zastrupljeno.

Cimfrlina: O pregrozen ravbar ti! Vse je izgubljeno,
ker jaz sem snedla zjutraj košček „jungfernpratce!“

Hassan: | Oh! To je strašno res, ona že umira!

Cimfrlina: | Oh! To je strašno res, jaz že umiram!

(Cimfrlina ki vedno omahuje in peša se zgrudi pri zadnjem tonu
mrtva na zemljo ali na kak stol; Hassan se ozira ves osupnjen
na njo.)

Hassan: Ah! kaj pa z mene bode? Poginuli so vsi!

Arija.

Črni vrati pridite,
Dušo mi zgrabite,

V peklo me vlecite,
 Zadavite me.
 Ni veselja zame,
 Nič več na svetu tim —
 Naj Perun me vzame,
 Z mečem krvavim!
 Peklo mi odprite,
 Jaz se tudi ostrupim!

(Vzame z mize jetrnico in odgrizne kos, ter se zgrudi, drže jo v roki, na tla. — Vsi si pripenjajo na prsi listke, na katerih je alikano sree prebodoeno z jetrno klobaso — potem začno počasi vstajati ter stopajo naprej.)

Finale.

14. Zbor.

<i>Vondra:</i>	{	Da smo vsi resnično mrtvi,
<i>Cimfrlina:</i>		To se pač ne vidi nam,
<i>Eldorado:</i>		Ker pojemo, kakor živi,
<i>Pakan:</i>		In noben'ga nič ni sram.
<i>Hassan:</i>		Zato ali ne mislite,
<i>Čavlatari:</i>		Da smo mrtvi mi zares,
		Na teatru razumite,
		Špasa dost' je čez in čez.
		Zdaj se vsi priporočimo,
		Prav ponižno slavnemu občestvu,
	Služi naj ta lepa opera,	
	V podnučenje celemu človestvu!	
	Zdaj je pa konec!	

(Zagrinjalo pade.)